

Vurdere-bruke-finne, eller infokomp-trekanten

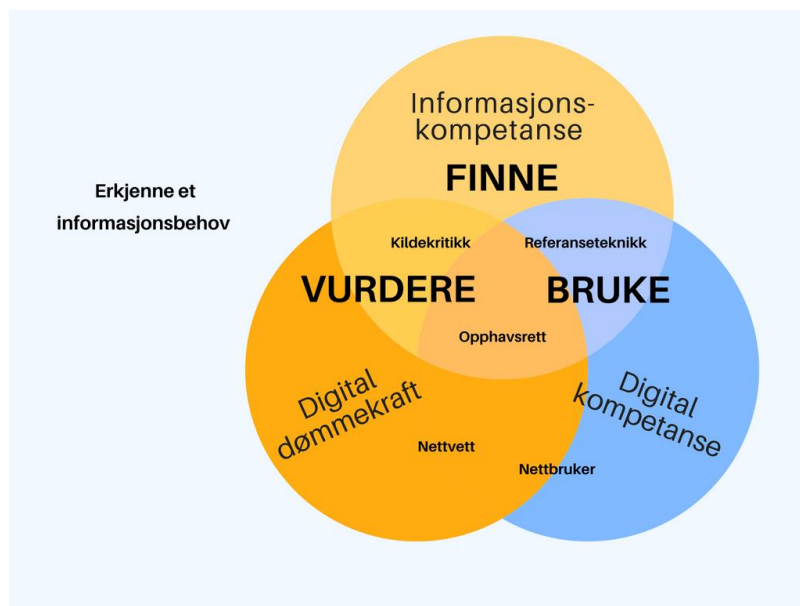
I arbeidet med informasjonskompetanse kan man ta utgangspunkt i modellen 'vurdere-bruke-finne'. Den kan brukes på mange måter og er et enkelt visuelt hjelpemiddel for å minne eleven på hva det er viktig å tenke på. Den er også enkel å tegne på tavla, og kan bygges ut alt etter hvilke poeng man vil få fram. I denne gjennomgangen ser vi på hvordan modellen kan brukes for å gjøre elevene mer bevisste sin egen prosess i forbindelse med informasjonsinnhenting.

Den store oversikten

For å få en forståelse for hva informasjonskompetanse rommer og hvordan det overlapper med andre felt, kan vi bruke den fullt utbygde modellen.

Det som er viktig å få fram, er at selv om vi veldig ofte forholder oss til informasjonskompetanse som noe digitalt, er de grunnleggende ferdighetene vi skal øve opp like vesentlige i «analoge» sammenhenger:

- Vi erkjenner et informasjonsbehov
- Vi må ha strategier for å finne, vurdere og bruke informasjon

Hvor begynner vi?

Helt enkelt sagt, handler det om å bli bevisst hva som ligger i begrepene og hvordan de skal virke sammen.

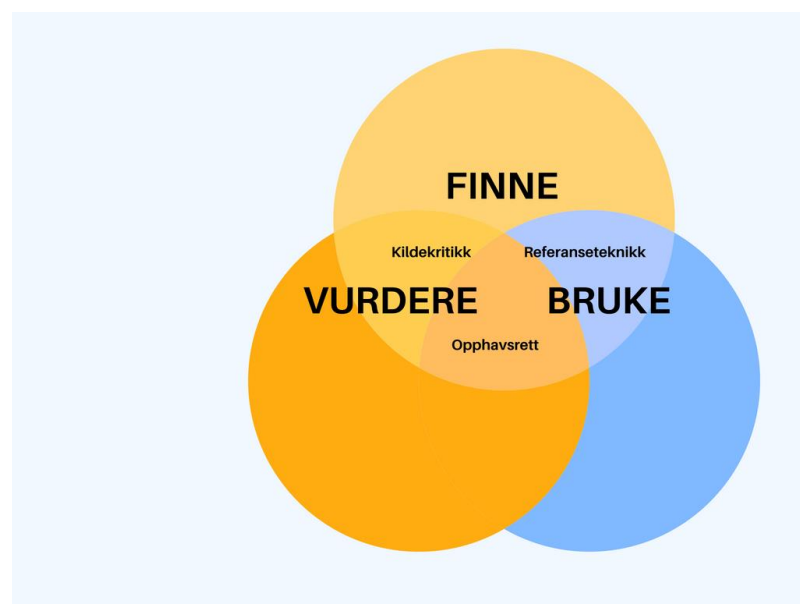
Skriv opp vurdere-bruke-finne som en trekant på tavla.

Spør elevene hva de forbinder med hvert enkelt ord (i kildesammenheng). Høyst sannsynlig vil svaret være

Vurdere = kildekritikk

Bruke = referanseteknikk

Finne = google

Når elever får utdelt en oppgave, er det mange som bare begynner å google. Dette resulterer ofte i at elevene bruker uforholdsmessig lang tid på å surfe rundt på nett i stedet for å lete målrettet etter det de trenger for å løse oppgaven.

Hvordan snu en uvane?

For å finne god informasjon, må vi først **Vurdere** hva vi trenger for å løse oppgaven

og

Bruke det vi kan fra før – altså aktivere forkunnskaper.

Hvordan virker disse to sammen?

Det kan selvfølgelig være en utfordring at det samme ordet rommer ulike betydninger i en og samme modell. Samtidig er det slik at når man vurderer hva man trenger for å løse en oppgave, er kildekritikk en naturlig del av vurderingen. Det er ikke alltid man trenger en doktoravhandling for å si at «denne kilden er god nok i denne situasjonen».

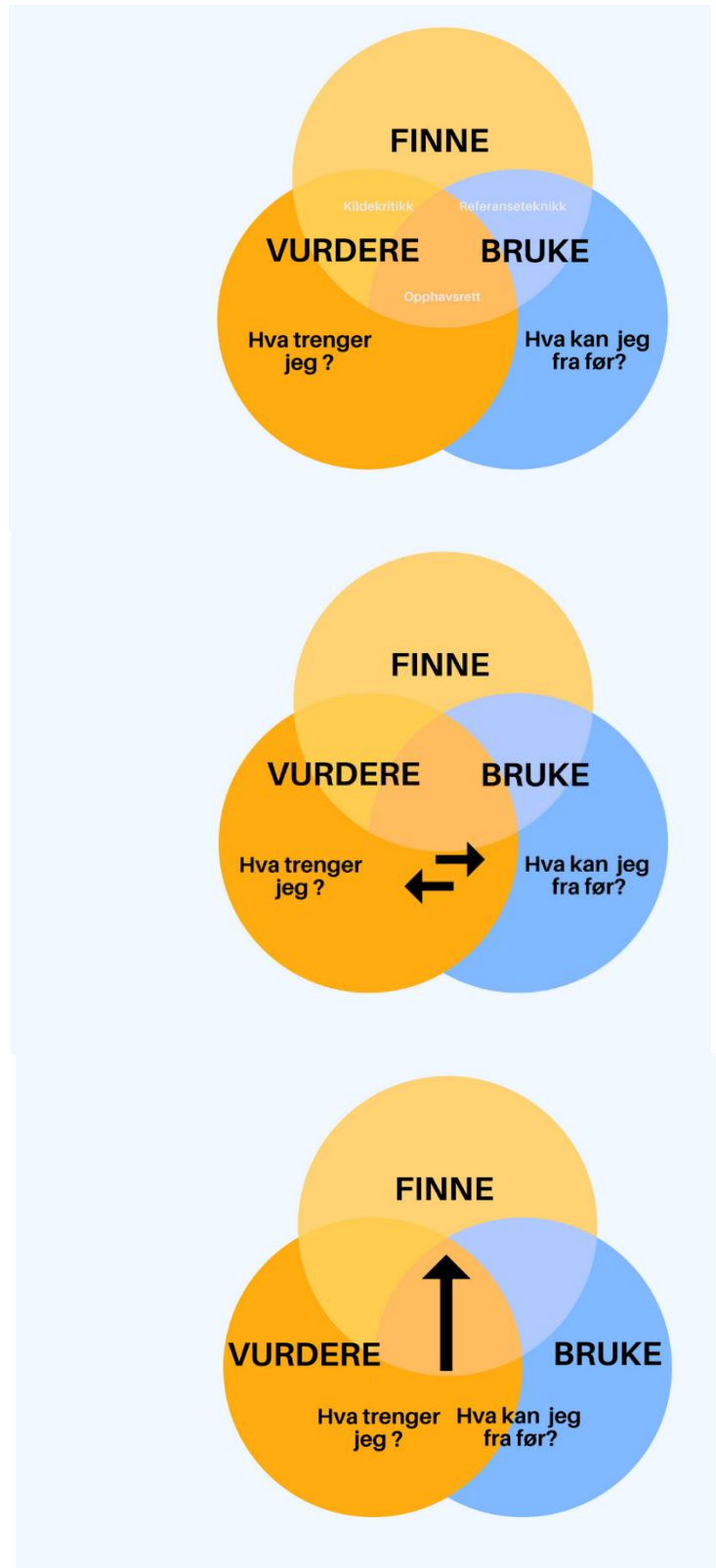
Jo mer vi vet om et tema, jo enklere blir det å vurdere hva vi trenger for å løse en oppgave.

Ved å bruke noen minutter på å aktivere forkunnskaper før man lar elevene google, blir informasjonsinnhenting mer effektiv. Dette kan man gjøre i plenum, i grupper eller individuelt. De første gangene anbefales det å la elevene diskutere i par eller grupper, og å presentere hva de har kommet fram til i plenum. Slik får klassen en felles liste med søkeord og kan dra veksler på hverandres kunnskaper. Selv om de jobber med forskjellige oppgaver, vil søkeordene kunne ha overføringsverdi; hvordan går det an å nærme seg et tema? Samtidig vil lærer/bibliotekar kunne veilede og diskutere ut fra den felles listen:

- Hvilke søkeord er for generelle/spesielle?
- Finnes det synonymer?
- Bør vi søke på andre språk?

I tillegg kan man diskutere hvilke kilder man bør bruke i ulike sammenhenger.

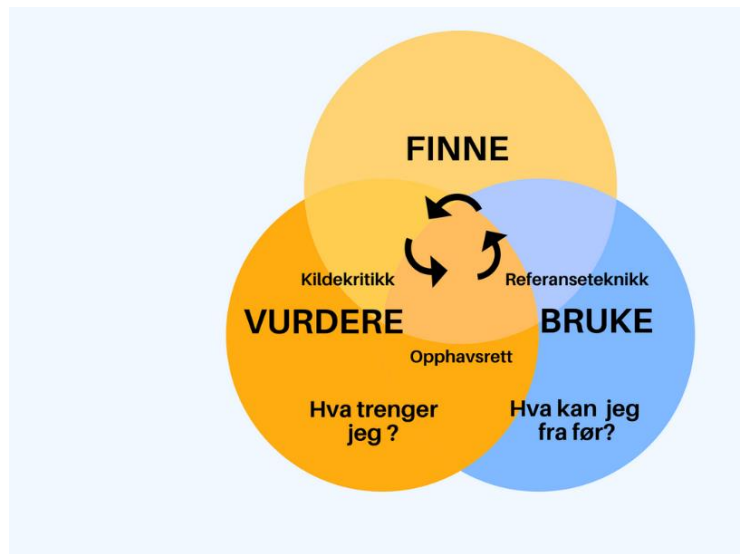
- Kan vi gå direkte til kilder med høy autoritet i stedet for å gå via Google?
- Kan vi søke mer målrettet ved å bruke avansert søk/søkekoder? Eks:
 - Frasesøk «»
 - Filtype (eks. filetype:pdf)
 - Domene (eks domain:edu)

Gjør man dette mange nok ganger, vil elevene se nytteverdien og etter hvert kanskje utvikle nye vaner for hvordan de skal gå i gang med informasjonsinnhenting – slik at de også gjør det når det ikke er lærerstyrt.

Informasjonsinnhenting er en dynamisk oppgave. Når vi først er i gang, må vi hele tiden

- vurdere og revurdere: er det dette jeg trenger for å løse oppgaven? (Både ifht innhold og autoritet)
- ta i bruk det vi kan fra før og det vi lærer underveis
- tilpasse søket ved å kombinere eller bytte ut ord, utvide og avgrense

ⁱ Modellen er utviklet av Christiane E. Osestad-Schiz og Ine Marit Bertelsen og deles under følgende Creative Commons lisens: Ikke-kommersiell gjenbruk er tillatt, opphavsperson må navngis, del på samme vilkår:

